

**Stanovisko člena súdnej rady Lajosa Mészárosa,
ku ktorému sa pripojili aj členovia súdnej rady Andrej Majerník a Pavol Žilinčík,
k uzneseniu Súdnej rady Slovenskej republiky č. VK 6/2021 z 3.6.2021**

I.

1. Vzhľadom na to, že nesúhlasíme s uznesením Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „súdna rada“) č. VK 6/2021 z 3. júna 2021, využijúc svoje právo ustanovené v § 6 ods. 12 zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdnej rade“), pripájame k tomuto uzneseniu svoje stanovisko (ďalej aj „vlastné stanovisko“).

2. Náš nesúhlas so sporným uznesením č. VK 6/2021 z 3. júna 2021 (ďalej aj „sporné uznesenie“) vyplýva najmä z nášho presvedčenia, že toto rozhodnutie nereflektuje v dostatočnej miere ústavnoprávnu podstatu riešenej problematiky, nemožno ho považovať za ústavne konformné, pretože vo svojich dôsledkoch môže viesť k porušeniu práva dotknutých osôb na prístup k verejnej funkcii za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Sme presvedčení, že aj traja uchádzači - Alexander Vagovics, Lenka Popovičová a Mária Moskvičová mali byť pripustení (zaradení) do „tretieho kola“ výberového konania na obsadenie 29 voľných miest sudcov na Najvyššom správnom súde Slovenskej republiky.

- sporné uznesenie

3. Súdna rada konajúca ako výberová komisia podľa § 151zf ods. 2 zákona č. 385/2000 o sudcoch a príseďiacich v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“) o otázke prípustnosti uchádzačov, ktorí neuspeli v prvom kole výberového konania na miesto sudcu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší správny súd“), sporným uznesením rozhodla, že „*nepripúšťa účasť Alexandra Vagovicsa, Lenky Popovičovej a Márie Moskvičovej v treťom kole výberového konania na miesto sudcu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky*“. Návrh na pripustenie menovaných uchádzačov do ďalšieho výberového konania totiž nezískal 10 hlasov, teda nadpolovičnú väčšinu všetkých členov súdnej rady podľa § 6 ods. 6 zákona o súdnej rade. Na dokreslenie skutkových okolností treba dodať, že prítomných bolo iba 12 členov súdnej rady, za pripustenie účasti vyššie menovaných uchádzačov hlasovali 5 členovia (medzi nimi aj my), 5 členovia boli proti a 2 sa zdržali hlasovania.

- stručné dôvody sporného uznesenia

4. Podstatné argumenty pre neprípustnosť opätovného zaradenia neúspešných uchádzačov do ďalších výberových konaní boli najmä, že (i) predseda súdnej rady, ktorý podľa § 151zf ods. 3 zákona o sudcoch „*vyhlasuje a administratívne zabezpečuje*“ výberové konanie „*určil, že toto výberové konanie sa bude, so zreteľom na krátkosť trvania kompetencie súdnej*

rady ako výberovej komisie uskutočňovať v kolách“, pričom „vyhlásil tri kolá toho istého výberového konania“ a zásadným potvrdením toho, že „išlo o jedno výberové konanie, ktoré sa organizovalo v troch kolách je to, že všetky kolá boli vyhlásené na 29 voľných miest na NSS“, (ii) zaradenie neúspešných uchádzačov z prvého kola do tretieho kola by diskriminovalo, „znevýhodňovalo neúspešných uchádzačov z druhého a tretieho kola, ktorí takú možnosť nemajú ani teoreticky“, (iii) nemožno výkladom „prelomíť rozhodnutie predsedu súdnej rady a takto nahrádzať jeho vôľu organizovať tri kolá výberového konania“, (iv) „pokiaľ sa hovorí o voľbách je to zásadne zlý argument, pretože nejde o voľby“, súdna rada „v danom prípade nie je zbor voliteľov, ale je výberovou komisiou, ktorá musí dbať na splnenie určených kritérií a vôľový prvok musí ísť do úzadia“.

5. Okrem uvedených jedným z dôvodov v prospech neprípustnosti (nezaradenia) vyššie menovaných uchádzačov bola argumentácia aj tým, že: *„Ak v apríli 2021 uchádzač neuspel vo verejnom vypočutí a potom sa prihlásil do tretieho kola výberového konania, tak vysielala silný signál. Takýto uchádzač sa nesporne domnieva, že niektorí členovia súdnej rady, ktorí hlasovali proti jeho úspechu alebo zdržali sa hlasovania, by mohli v horizonte jedného mesiaca od jeho verejného vypočutia zmeniť svoje názory a hlasovať za to, že v ňom uspel. Na takú domnienku by bolo potrebné, ba nevyhnutné, aby niekto vplýval na členky alebo členov súdnej rady v prospech toho ktorého neúspešného uchádzača. Súčasné zloženie súdnej rady, resp. to zloženie, ktoré hlasovalo v prvom kole, takto podloženú domnienku, podľa môjho názoru, úplne vylučuje.“* Uvedenú argumentáciu považujeme za nenáležitú a nepochopiteľnú, veď existuje množstvo možných vysvetlení a motivácií neúspešného uchádzača, ktorý sa do výberového konania prihlási opätovne. Plne však súhlasíme s poslednou vetou uvedenej argumentácie. Keďže však uvedená argumentácia nemá ani zákonnú, ani ústavnú relevanciu, v ďalšom sa s ňou nebudeme zaoberať.

II.

- *kto môže byť sudcom - všeobecne*

6. Podľa § 5 ods. 1 zákona o sudcoch za sudcu môže byť vymenovaný občan, ktorý a) v deň vymenovania dosiahol vek aspoň 30 rokov, b) získal vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v študijnom odbore právo (...), c) má plnú spôsobilosť na právne úkony a je zdravotne spôsobilý na výkon funkcie sudcu, d) je bezúhonný, e) spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti (...), f) má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, g) zložil odbornú justičnú skúšku, h) úspešne absolvoval výberové konanie (...), i) súhlasí s vymenovaním do funkcie sudcu a s pridelením na vopred určený súd (...). Podľa § 5 ods. 2 zákona o sudcoch, za sudcu nemožno vymenovať občana, ktorý už vykonával funkciu sudcu a bol z nej odvolaný, alebo občana, ktorému bolo uložené disciplinárne opatrenie zbavenia výkonu exekútorského úradu, disciplinárne opatrenie vyčiarknutia zo zoznamu advokátov, disciplinárne opatrenie vyčiarknutia zo zoznamu komerčných právnikov, disciplinárne opatrenie zbavenia výkonu notárskeho úradu alebo disciplinárne opatrenie zbavenia výkonu funkcie prokurátora.

- ako postupuje súdna rada pri výberovom konaní sudcov na najvyšší správny súd

7. Podľa § 151zf ods. 2 zákona o sudcoch voľné miesta sudcov (najvyššieho správneho súdu, *pozn.*) sa obsadzujú na základe výsledkov **výberového konania, ktoré do 31. júla 2021 uskutočňuje súdna rada.**

Podľa § 151zf ods. 3 zákona o sudcoch výberové konanie podľa odseku 2 pozostáva z verejného vypočutia v súdnej rade a overenia sudcovskej spôsobilosti; výberové konanie **vyhlasuje a administratívne a organizačne zabezpečuje** predseda súdnej rady.

Podľa § 151zf ods. 4 zákona o sudcoch verejné vypočutie podľa odseku 3 sa uskutočňuje **podľa pravidiel verejného vypočutia kandidátov na sudcu ústavného súdu (...).**

Podľa § 151zf ods. 5 zákona o sudcoch **prvé výberové konanie** podľa odseku 2 vyhlási predseda súdnej rady tak, aby sa uskutočnilo do 31. marca 2021.

Podľa § 151zf ods. 6 zákona o sudcoch ak odseky 2 až 5 neustanovujú inak, na výberové konanie na voľné miesto sudcu najvyššieho správneho súdu (...) sa použijú § 28 až 29.

Podľa § 28b ods. 1 zákona o sudcoch výberového konania sa okrem sudcu **môže zúčastniť ten**, kto najneskôr v prvý deň výberového konania dosiahol vek 30 rokov a spĺňa predpoklady na vymenovanie za sudcu podľa § 5 ods. 1 písm. b) až d), f), g) a ods. 2.

- čo nie je zakázané (pre uchádzačov), je povolené

8. V zmysle čl. 2 ods. 3 ústavy každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá. „*Na rozdiel od štátnych orgánov, ktorých moc je vymedzená a obmedzená (...), občania majú slobodu konania. Zásada sformulovaná v článku 2 ods. 3 predstavuje jeden z pilierov právneho štátu*“ (Milan Čič a kolektív, Komentár k Ústave Slovenskej republiky, Matica Slovenská 1997, str. 54.). V bodoch 6. a 7. vlastného stanoviska sme považovali za vhodné citovať relevantné ustanovenia zákonov práve preto, aby sme mohli poukázať nato, že v danom prípade žiadny právny predpis, ale ani opatrenie súdnej rady, alebo jeho predsedu, vydané *et intra legem*, nebránilo tomu, aby uchádzači, ktorí neuspeli v prvom výberovom konaní, sa mohli prihlásiť do ďalšieho výberového konania. Z ustanovenia § 28b ods. 1 zákona o sudcoch, ale ani z ustanovení § 28 až 29 zákona o sudcoch vôbec nevyplýva, že by podmienkou účasti na výberovom konaní bola negatívna podmienka, totiž, že by uchádzač nesmel byť pri niektorom predošlom výberovom konaní neúspešný (§ 28c ods. 3 zákona o sudcoch výslovne upravuje len postavenie úspešných kandidátov, o neúspešných sa nijako nezmieňuje).

- ak by zákonodarca chcel zakázať opakovanú účasť neúspešného uchádzača, nič mu v tom nebránilo

9. Tam, kde zákonodarca chcel brániť opakovanej účasti neúspešného uchádzača, urobil tak výslovne, ako napr. v § 14 ods. 3 zákona č. 548/2003 Z. z. o Justičnej akadémii a o zmene

a doplnení niektorých zákonov, podľa ktorého opravnú odbornú justičnú skúšku môže vyšší súdny úradník alebo právny čakatel prokuratúry vykonať najskôr po troch mesiacoch a najneskôr do deviatich mesiacov od konania skúšky. Zákonodarca však pre dané výberové konania nezakázal opakovanú účasť neúspešného uchádzača v ďalšom výberovom konaní. Rovnako, ako pri výberovom konaní na sudcov všeobecných súdov ten, kto neuspel vo výberovom konaní, môže sa prihlásiť do nového výberového konania na voľné miesto na tom istom súde, kde neuspel. Umožniť neúspešným uchádzačom opakovanú účasť je teda štandard a nie výnimka. Neumožnenie opakovanej účasti musí mať jasný zákonný základ.

- *výberové konanie alebo voľba*

10. Podľa nášho právneho názoru v danom prípade možno hovoriť o výberových konaniach *sui generis*, teda o výberové konanie s prvkami volieb. Svedčí o tom výslovne relevantná právna úprava, ktorá hovorí aj o tom, že verejné vypočutie uchádzačov sa uskutočňuje podľa pravidiel verejného vypočutia kandidátov na sudcu ústavného súdu (§ 151zf ods. 4 zákona o sudcoch). Nie náhodou pojmy *výberové konanie* a *voľba* sú synonymom aj v dôvodovej správe k zákonu o reforme súdnictva („upravuje sa dohľad pri voľbe sudcov najvyššieho správneho súdu“). Zákonodarca teda ustanovením § 151f ods. 2 zákona o sudcoch prenáša na súdnu radu na určitú dobu právomoc vykonávať výberové konania modifikáciami typickými aj pre voľby, pričom konkrétny výber kandidáta sa deje aj na základe vôľového prvku hlasujúcich voliteľov - členov súdnej rady. Pri takomto vôľovom prvku je zrejmé, že kritériom je okrem formálnych podmienok aj prvok presvedčivosti uchádzačov - a nikde v našom právnom poriadku nie je uvedené, že ten uchádzač, ktorý na prvýkrát nepresvedčil, nemôže presvedčiť v obsahovo novej voľbe, ktorú inak v daných okolnostiach nazývame výberovým konaním (dobrým príkladom môže byť sudca ústavného súdu Robert Šorl, ktorý neuspel v piatich voľbách a až v šiestej uspel). V našom výberovom konaní má teda miesto voľba (v zmysle § 151zf ods. 4 zákona o sudcoch), pri ktorej nie je rozhodujúci napr. počet bodov (bodovanie sa ani neuplatňuje), alebo len formálne kritériá, ale vôľový prvok na strane vyberajúceho/voliteľa – člena súdnej rady. Pravidlo možnej opakovanej účasti neúspešného uchádzača/kandidáta sa uplatňuje takmer bez výnimky pri všetkých typoch voľby (napr. pri voľbe kandidátov na sudcov ústavného súdu, pri voľbe kandidáta na generálneho prokurátora, pri voľbe verejného ochrancu práv, pri voľbe kandidáta na sudcu Súdneho dvora Európskej Únie).

Pokiaľ teda, ako sme nato už poukázali vyššie, pri výberovom konaní na sudcov všeobecných súdov sa neúspešný uchádzač môže prihlásiť do nového výberového konania, takéto pravidlo sa uplatňuje takmer bez výnimky pri všetkých typoch porovnateľných volieb, a súdna rada dostala od zákonodarcu do vienka špecifický typ výberového konania, obsahujúci prvky oboch uvedených spôsobov obsadzovania miest sudcov na najvyššom správnom súde so silným akcentom na prvok voľby, potom je dovolená opakovaná účasť neúspešného uchádzača v ďalšom výberovom konaní.

- *jedno výberové konanie, ktoré sa organizovalo v troch kolách, alebo prvé, druhé, tretie výberové konanie*

11. Podľa § 151zf ods. 2 zákona o sudcoch voľné miesta sa obsadzujú na základe výsledkov **výberového konania, ktoré do 31. júla 2021 uskutočňuje súdna rada**. Zo znenia zákona tak vyplýva (slovo „uskutočňuje“ nie „uskutoční“), že ide o kontinuálny proces obsadzovania miest sudcov na najvyššom správnom súde, a teda môže ísť aj o viaceré výberové konania. Podľa doslovného znenia zákona (§ 151zf ods. 5 zákona o sudcoch) **prvé výberové konanie** vyhlási predseda súdnej rady tak, aby sa uskutočnilo do 31. marca 2021. Z uvedeného logicky vyplýva, že po 31. marci 2021, pokiaľ do tej doby nebude vybratý plný počet kandidátov na sudcov najvyššieho správneho súdu, predseda súdnej rady vyhlási druhé výberové konanie a neskôr prípadne ďalšie výberové konanie. Je pre nás nepochopiteľné (až v súvislosti s prerokovaním predmetnej problematiky nám to bolo takto interpretované), že predseda súdnej rady mal vyhlásiť údajne iba jedno výberové konanie, a mal určiť, že *„toto výberové konanie sa bude, so zreteľom na krátkosť trvania kompetencie súdnej rady ako výberovej komisie uskutočňovať v kolách“*; pričom *„všetky kolá boli vyhlásené na 29 voľných miest na NSS*, a to má byť tiež dôvodom, prečo nie je možná účasť tých uchádzačov, ktorí neuspeli v prvom výberovom konaní, alebo v prvom kole výberového konania. Lenže skutočnosti sú také, že trvanie kompetencie súdnej rady bolo ustanovené na takmer pol roka, počas ktorého obdobia bolo možné vyhlásiť reálne aj štyri výberové konania (o čom sa aj uvažovalo), okrem toho vyhlásené verejné konania boli realizované ako samostatné výberové konania. Po vyhlásení prvého výberového konania (o tzv. prvom kole nebolo ani zmienky) sa samostatne uskutočnilo verejné vypočutie, samostatne sa o ňom verejne hlasovalo a samostatne boli vyhlásené výsledky. Rovnako tomu tak bolo aj po druhom výberovom konaní. Podľa nášho presvedčenia teda zatiaľ boli realizované dve samostatné výberové konania.

- *stanovenie podmienok výberového konania*

12. Niet sporu o tom, že výberové konanie vyhlasuje a administratívne a organizačne zabezpečuje predseda súdnej rady (§ 151zf ods. 3 zákona o sudcoch). Podmienky účasti (ako aj prípadnej opakovanej účasti) na výberovom konaní však, podľa nášho právneho názoru, nespádajú pod „organizačné zabezpečenie“, preto ich nemôže stanoviť predseda súdnej rady. **Podmienky účasti** na výberovom konaní sú zakotvené v § 28b ods. 1 zákona o sudcoch, podľa ktorého ustanovenia výberového konania sa okrem sudcu **môže zúčastniť ten**, kto najneskôr v prvý deň výberového konania dosiahol vek 30 rokov a spĺňa predpoklady na vymenovanie za sudcu podľa § 5 ods. 1 písm. b) až d), f), g) a ods. 2. Negatívna podmienka, totiž, že by uchádzač nesmel byť pri niektorom predošlom výberovom konaní neúspešný pre výberové konania na sudcov najvyššieho správneho súdu, nie je nikde v zákone stanovená. Ak súdna rada (ktorá plní funkciu výberovej komisie) opakovane vyhlásila výberové konania, tak musí postupovať rovnako, ako keby boli tieto výberové konania vyhlásené predsedom najvyššieho správneho súdu a boli by na ich vykonanie zriadené štandardné výberové komisie. Ani tieto výberové komisie by nemohli uchádzača vylúčiť len z dôvodu, že sa neúspešne zúčastnili skoršieho výberového konania. Preto tak nemôže postupovať podľa nášho presvedčenia ani

súdna rada. Opakovaná účasť tých istých kandidátov je napokon bežnou praxou výberových konaní.

- *k možnej diskriminácii*

13. Argumentáciou, že „zaradenie neúspešných uchádzačov z prvého kola do tretieho kola by znevýhodňovalo neúspešných uchádzačov z druhého a tretieho kola, ktorí takú možnosť nemajú ani teoreticky“, nemožno súhlasiť. Žiadne právne predpisy totiž nebránili tomu, aby sa uchádzači prihlásili už do prvého výberového konania, aby si zachovali svoju šancu o prípadnú opakovanú účasť na novej voľbe.

III.

- *záver*

14. Podľa nášho právneho názoru, pretože sporným uznesením súdna rada neumožnila opätovne sa uchádzajúcim, predtým neúspešným osobám, opakovane sa zúčastniť výberového konania, s veľkou pravdepodobnosťou mohlo dôjsť k porušeniu ich základného práva na prístup k verejnej funkcii za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 ústavy. Mali sme úprimnú snahu vykladať daný problém ústavne konformne, pričom v pochybnostiach sme sa snažili interpretovať daný problém v prospech základných slobôd, teda *in dubio pro libertate*. Boli by sme radi, keby toto vlastné stanovisko bolo pochopené výlučne z tohoto aspektu.

Lajos Mészáros
v. r.

Andrej Majerník
v. r.

Pavol Žilinčík
v. r.